

เมื่อ “ไฟ” จำต้องสารภาพ

written by Adithep Chanthet | สิงหาคม 15, 2017

โดยบูรพา เล็กลั่นงาม

หลังจากถูกถอนประกันตัวตั้งแต่วันที่ 22 ธ.ค. 2559 ทำให้นายจตุภัทร์ บุญภัทรรักษา หรือ “ไผ่ ดาวดิน” ถูกคุมขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น ต่อเนื่องเป็นเวลา 7 เดือน 25 วัน นับจนถึงวันนี้ (15 ส.ค.) วันที่เขารับสารภาพว่า ทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 หรือ ความผิดฐานหมิ่นเบื้องสูง และพ.ร.บ.คอมพิวเตอร์

การตัดสินจำคุก 5 ปีแต่ลดโทษเหลือ 2 ปี 6 เดือนเพราะนายจตุภัทร์รับสารภาพ สะท้อนให้เห็นความจริงมากมายที่สังคมไทยเก็บซ่อนเอาไว้

ความจริงประการแรกคือ เพราะเหตุใดไฟจึงต้องรับสารภาพทั้งที่ต่อสู้อันติมาโดยตลอดนับตั้งแต่วันที่ 3 ธ.ค. 2559
หลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.เมืองขอนแก่น จับกุมตัวไฟตามหมายจับของศาลจังหวัดขอนแก่น

เหตุผลที่แท้จริงในเรื่องนี้คงไม่มีใครตอบแทนไม่ได้ แต่ถ้าพิจารณาถึงปรากฏการณ์โดยภาพรวมที่เกิดขึ้นต่อจําเลยคดี 112 คงจะคาดการณ้กันได้

น.ส.สาวตรี สุขศรี อาจารย์คณะนิติศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์ และสมาชิกคณะนิติราษฎร์ กล่าวในงานเสวนาคำพิพากษาช่วง [สิทธิในการได้รับการประกันตัวชั่วคราวในคดี 112](#) ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 19 มี.ค. 2560 ว่า

หลังรัฐประหาร ปี 2549 และ ปี 2557 มีผู้ต้องหารับสารภาพคดี 112 เยอะมาก มีน้อยมากที่ตัดสินใจสู้ คดีส่วนน้อยนั้นคือคดีของนายสมยศ พุกษาเกษมสุข ที่ตัดสินใจสู้จนถึงชั้นฎีกา ไม่สารภาพ และยืนยันว่าไม่ได้ทำผิด แต่สุดท้ายก็พบว่า กระบวนการยุติธรรมไม่ตรงไปตรงมา บิดเบี้ยว นั่นเป็นจริง

[นายสมยศ พุกษาเกษมสุข](#) อายุ 56 ปี เป็นนักกิจกรรมแรงงาน และบรรณาธิการนิตยสารวอยซ์ออฟทักซิธ นายสมยศถูกตั้งข้อหาว่าทำผิดกฎหมายอาญามาตรา 112 เมื่อบทความที่เขียนโดยบุคคลอื่นในนิตยสารวอยซ์ออฟทักซิธถูกเจ้าหน้าที่ตีความว่าเป็นข้อความที่หมิ่นเบื้องสูง

ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา เมื่อวันที่ 23 ม.ค. 2556 ว่า นายสมยศมีความผิดลงโทษจำคุก 10 ปี ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ส่วนศาลฎีกาตัดสินเมื่อวันที่ 23 ก.พ. 2560 ลดโทษจำคุกจาก 10 ลงเหลือ 6 ปีเนื่องจากเห็นว่านายสมยศมีอายุและรับโทษมาเป็นเวลาพอสมควรแล้ว

“พูดแบบนี้ไม่ได้หมายความว่าเราตำหนิคนที่ไม่สู้ เราไม่มีสิทธิตำหนิ และห้ามตำหนิด้วย เพราะท่านไม่รู้หรือว่าเมื่อโดนกระบวนการยุติธรรมเชิงบีบบังคับแบบนี้มันเจ็บปวดขนาดไหน” น.ส.สาวตรีกล่าว

น.ส.สาวตรีกล่าวอีกว่า การไม่ให้ประกันตัวส่งผลต่อผู้ต้องหาหลายประการ อาทิ ถูกบั่นทอนกำลังใจ กระทบความสามารถในการต่อสู้คดี และไม่ได้สิทธิในการปรึกษาทนายความอย่างส่วนตัว แต่การไม่ให้ประกันตัวไม่ใช่กลไกเดียวที่สร้างความหวาดกลัวหรือบีบบังคับ ยังมีกลไกอื่นอีก นั่นคือการพิจารณาคดีโดยลับ สิ่งเหล่านี้บีบให้เกิดการรับสารภาพ

“การรับสารภาพมีปัญหาต่อเนื่องด้วย แง่ดีคือสารภาพแล้วคุณไ้ได้ออกเร็ว แต่ผลข้างเคียงที่สำคัญมากๆ ของการรับสารภาพเท่ากับสร้างความชอบธรรมให้กระบวนการยุติธรรมที่บิดเบี้ยว จําเลยรับเองว่าผิด “ไม่ต้องอธิบายอะไรมาก” น.ส.สาวตรีกล่าว

สิ่งที่สมาชิกคณะนิติราษฎร์ผู้น้อธิบายล้วนสอดคล้องกับสิ่งที่นายจตุภัทรได้รับ กลไกแรกคือ นายจตุภัทรไม่ได้รับสิทธิการประกันแม้จะมีการยื่นคำร้องขอประกันตัวถึง 10 ครั้ง หลังจากตัวเขาถูกถอนประกันตัวเมื่อวันที่ 23 ธ.ค. สิ่งที่เกิดขึ้นกับนายจตุภัทรกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้ต้องหาและจําเลยต้องได้รับ

นายคณิต ฒ นคร ประธานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย กล่าวในเสวนาเรื่อง [“การแก้ปัญหาลิทธิผู้ต้องหาในการได้รับการประกันตัว”](#) ที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 27 ส.ค. 2556 ว่า เหตุของการจับหรือขัง

นั่นมีทั้งเหตุหลักและเหตุรอง เหตุหลักคือเหตุอันควรเชื่อว่า จะไปยุ่งเหยิงกับพยาน และอาจก่ออันตราย ประการอื่น ส่วนเหตุรองคือ ความร้ายแรงของความผิด

เหตุที่เป็นเหตุรองคือความร้ายแรงของความผิดนั้น อาจมีการปล่อยชั่วคราวได้ตามสิทธิที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ โดย ตามกฎหมายผู้ต้องหาหรือจำเลยยังเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ดูเหมือนว่ากระบวนการยุติธรรมทั้งระบบจะ ยกความร้ายแรงของความผิดให้กลายเป็นเหตุหลักในการไม่ปล่อยตัวชั่วคราว

“ความผิดร้ายแรงไม่ใช่ประเด็น แต่ของเรากลับทำให้มันเป็นประเด็น” นายคณิตกล่าว

จึงน่าสงสัยว่า ใฝ่ถูกละเมิดสิทธิตามที่บัญญัติไว้ใน [รัฐธรรมนูญ ปี 2560](#) หรือไม่ รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่า บุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

ส่วนกลไกที่สองคือ การพิจารณาคดีโดยลับ เห็นได้ว่าคดีของใฝ่ถูกพิจารณาโดยลับตั้งแต่การขอศาลถอนประกันตัว เมื่อวันที่ 22 ธ.ค. 2559 [ศาลจังหวัดขอนแก่นได้สวนคำร้องถอนประกันนายจตุภัทร์เป็นการลับ](#) โดยไม่อนุญาตให้ ประชาชนและบุคคลภายนอกที่สนใจเข้าฟัง

ขณะที่เมื่อวันที่ 4 ส.ค. 2560 [ศาลจังหวัดขอนแก่นนัดสืบพยานโจทก์](#) คดีนายจตุภัทร์นัดแรก ผู้พิพากษาก็สั่งให้คดีนี้ เป็นการพิจารณาลับเนื่องจากเป็นคดีเกี่ยวกับความมั่นคง ไม่อนุญาตให้บุคคลอื่น นอกจากคู่ความและพ่อแม่ของคู่ ความร่วมฟังการพิจารณาคดี

จากข้อเท็จจริงที่กล่าวมาจึงพอเข้าใจได้ว่าเหตุใฝ่ไม่ถึงเลือกที่จะไม่ต่อสู้คดีต่อไป สิ่งที่เกิดขึ้นกับใฝ่ไม่ได้ส่งผลต่อตัว ใฝ่และครอบครัวเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรม และนี่คือความจริงอีกด้านที่สังคมไทย ไม่ยอมมพุดถึง

เมื่อวันที่ 11 ส.ค. 2560 “เจ้ย” [อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล](#) ผู้กำกับภาพยนตร์ เจ้าของรางวัลปาล์มทองคำ เข้าเยี่ยม นายจตุภัทร์และออกมาบอกสั้นๆ ว่า “การไปเยี่ยมใฝ่มันเพื่อตัวเอง เพื่อที่จะย้ำบอกว่ามันมีความจริงแบบนี้อยู่ และ มันเตือนเราว่าเราสบายขนาดไหน”

ความจริงแบบไหนกันเล่าที่มันมีอยู่ในสังคมไทย

ความจริงประการที่สองที่สังคมไทยเก็บซ่อนเอาไว้คือ นายจตุภัทร์ถูกกล่าวหาว่าโพสต์ข้อความดังกล่าวเอง แต่ นายจตุภัทร์เป็นผู้แบ่งปันรายงานข่าวของเว็บไซต์บีบีซีไทย เรื่อง “พระราชประวัติกษัตริย์พระองค์ใหม่ของไทย” พร้อมคัดลอกข้อความบางส่วนมาโพสต์ที่เท่านั้น ขณะที่ผู้แบ่งปันรายงานดังกล่าวอีกประมาณ 2,800 ครั้ง และเว็บไซต์บีบีซีไทยที่ผลิตและเผยแพร่รายงานดังกล่าวกลับไม่มีผู้ใดถูกดำเนินคดี

ในเมื่อไม่มีผู้ใดถูกดำเนินคดีจากรายงานดังกล่าว ใฝ่ก็สมควรจะถูกดำเนินคดีด้วยเช่นกัน สังคมไทยเคยตั้งคำถามหรือไม่ว่า การที่พ.ท.พิทักษ์พล ชูศรี หรือ เสธ.พิท รักษาการหัวหน้ากองกิจการพลเรือนมณฑลทหารบกที่ 23 แจ้งความต่อพนักงานสอบสวน สภ.เมืองขอนแก่น เมื่อวันที่ 2 ธ.ค. 2559 อันเป็นต้นเหตุให้ใฝ่ถูกดำเนินคดี เป็นเรื่องทางกฎหมายหรือเป็นเหตุผลทางการเมืองกันแน่

แต่นั้นไม่เท่ากับข้อกังขาว่า เพราะเหตุใดผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมซึ่งควรต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาข้อกฎหมายถึงปล่อยให้มีการดำเนินคดีใฝ่ส่งต่อไปเรื่อยๆ จากพนักงานสอบสวนสู่อัยการ จากอัยการไปสู่ศาล จนนำมาสู่การตัดสินคดีในวันนี้ (15 ส.ค.)

ความจริงประการที่สาม ได้แก่ความจริงที่ว่าใฝ่ถูกดำเนินคดีมาแล้ว 4 คดี ซึ่งเป็นไปได้หรือไม่ว่า คดีทั้งหมดเกิดจากความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่าง ดังนี้

คดีชูป้ายต่อต้านรัฐประหาร ที่อนุสรีย์ประชาธิปไตย จ.ขอนแก่น เมื่อวันที่ 11 พ.ค. 2558 นายจตุภัทร์ และสมาชิกกลุ่มดาวดิน รวม 7 คน ถูกตั้งข้อหาชุมนุมตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ฝ่าฝืนคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. ที่ 3/2558

คดีทำกิจกรรมที่หน้าสน.ปทุมวัน ที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 24 มิ.ย.2558 ใฝ่และสมาชิกขบวนการประชาธิปไตยใหม่ รวม 14 คน ถูกตั้งข้อหาฝ่าฝืนคำสั่งหัวหน้าคสช. ที่ 3/2558 และผิดกฎหมายความมั่นคงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 116 และ 83

คดีจัดงานพูดเพื่อเสรีภาพ ที่ม.ขอนแก่น เมื่อวันที่ 31 ก.ค. 2559 นายจตุภัทร์กับพวกรวม 11 คน ถูกตั้งข้อหาฝ่าฝืนคำสั่งหัวหน้าคสช. ที่ 3/2558

คดีแจกเอกสารร่างรัฐธรรมนูญ ที่ตลาดอ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ เมื่อวันที่ 6 ส.ค. 2559 ใฝ่และเพื่อนอีกหนึ่งคน ถูกตั้งข้อหาทำผิด พ.ร.บ.ประชามติฯ

แล้วคดีที่ใฝ่ถูกตัดสินว่ามีความผิดคดีนี้ละ เป็นคดีที่เริ่มต้นจากการที่ใฝ่ออกมาต่อต้านการรัฐประหารหรือไม่

ความจริงทั้ง 3 ประการที่เกิดขึ้นกับใฝ่คงมีน้ำหนักไม่มากก็น้อยที่ทำให้สมาชิกกลุ่มดาวดินผู้จำเป็นต้องรับสารภาพ สิ่งที่ใฝ่ได้รับไม่ได้กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของใฝ่เท่านั้น แต่ยังกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนไทยทั้งสังคม จะเกิดอะไรขึ้นบ้างกับผู้ที่คิดเห็นต่างจากผู้มีอำนาจ

มีคำถามว่า แล้วประชาชนจะอยู่อย่างไรในสังคมเช่นนี้ แล้วใครจะเป็นผู้ตัดสินว่าคำพิพากษาลงโทษใฝ่มีความยุติธรรมหรือไม่

หมายเหตุ นายจตุภัทร์ถูกถอนประกันเมื่อวันที่ 22 ธ.ค. 2559 ทำให้จนถึงวันที่ 15 ส.ค. 2560 ใฝ่ถูกคุมขังเป็นเวลา

7 เดือน 25 วัน